

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Park Masy

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Park Masy
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Houthalen-Helchteren
Deelgemeente:	Houthalen
Bron:	Schepping: 2016-09-05 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303533
Coördinaten:	Breedte: 5.50022256195 Lengte: 51.0396968228

Primaire tekst

Het park Masy is helemaal verbonden met de figuur van mijnningenieur en tevens aandeelhouder bij Cockerill, Théodore Masy (1840-1935). Tijdens zijn leven kreeg het domein vorm en gaf hij er een begeesterende uitstraling aan. Kort na zijn dood trad het verval in, door verwaarlozing van het beheer en onduidelijkheid over de eigendomsrechten.

De geschiedenis van het domein begon in 1870, toen de welgestelde ingenieur in de voormalige gemeenschappelijke heide van Meeuwen een terrein van ruim 300 ha heidegrond kocht. De toen 30-jarige Masy werkte voor een Luikse steenkoolmijn. Vermoedde hij toen al dat er ook in de diepe Limburgse ondergrond steenkool voorkwam? Feit is dat tijdens de zoektocht naar steenkool in Limburg Masy op zijn domein een sondering liet uitvoeren en er effectief een steenkoollaag werd aangeboord. De vondst lag aan de basis van de latere mijn van Zwartberg, uitgebaat door de “Charbonnages les Liégeois en Campine”, een consortium van grondeigenaren en industriëlen waaronder Masy en de société Cockerill als hoofdaandeelhouder. Zoals later ook uit de inrichting van het park zou blijken, bleef de relatie tussen domein Masy en de mijn van Zwartberg belangrijk. Even ten noorden van de mijn van Zwartberg legde Théodore Masy zijn persoonlijk domein aan. Naast de bouw van een landhuis en [grafkapel](#) (1904), liet hij er uitgebreide land- en tuinbouwgebouwen optrekken: stallingen, serres, schuren, een smidse, een bakkerij en zelfs een eigen elektriciteitscentrale. Hij expertimenteerde er met schapenrassen, hield paarden, varkens en koeien. Masys orchideeënserres raakten tot ver buiten Meeuwen vermaard. Kenmerkend voor de gebouwen was het gebruik van betonnen structuren, zoals ook nu nog blijkt uit de overgebleven resten van de betonconstructies, zoals de paardenstallingen en de funderingen van de serres met verwarmingssysteem. In zeker zin was domein Masy een (innoverend) landbouwdomein en buitenverblijf, waarvan een deel tot park werd ingericht. Alles werd met de grootste inspanningen aangelegd. Voor de bebossing van de schrale en licht golvende heidegronden werden tonnen bemesting met paard en kar aangevoerd, vooraleer ze met bomen werden beplant: diverse soorten naaldhout waaronder grove den (*Pinus sylvestris*), Corsicaanse den (*Pinus nigra* subsp. *laricio*), enz..., maar ook allerlei soorten eik, acacia (*Robinia pseudoacacia*), bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') en gewone beuk (*Fagus sylvatica*). Maar bovenal legde Masy zich toe op de aanplanting van (exotische) bomen, het uitbouwen van een uitgebreide en bijzondere bomencollectie, het aanplanten van dreven, een bloemen- en moestuin. Het vormde de basis van het park binnen domein Masy.

Waarschijnlijk is het park geleidelijk ontstaan, al naargelang de wensen van de eigenaar of al naargelang de noden die zich op een bepaald moment aandienen. Voortgaande op de vormgeving van het park op de topografische kaart van 1933 zien we enkele gebogen sierpaden rond het landhuis, maar voor de rest kwam het park vooral uit utilitaire overwegingen tot stand. Telkens wanneer een praktische vraag rees, zocht Masy een oplossing. Een duidelijke aanleg in functie van esthetiek en een

visie op de parkaanleg lijkt te ontbreken. In het algemeen is er weinig consistentie in de parkstructuur te ontwaren. Het meest opvallend is een brede zichtas (100m breed en 300m lang) geflankeerd door vier bomenrijen alternerend met linde (*Tilia spec.*) en Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) beplant. Na 300 meter wordt de zichtas afgesloten door bos. Van op de grond doet deze as vreemd aan, omdat ze een doorgang, maar dan zonder wandelpad en zonder een specifiek zichtpunt creëerde. Waarschijnlijk was de as bedoeld om vanaf grotere hoogte waar te nemen: de as ligt in het verlengde van het landhuis. Toen in 1921 de toren (met elektrische lift) werd gebouwd, moet het terras een prachtig uitzicht op de mijnsite van Zwartberg hebben gegeven. De brede as leidde de blik in de richting van de terrils van de mijn.

Enkele jaren na Masys dood in 1935 kocht de Belgische overheid het domein en kwam het in militaire handen (Thomas 1982; Thomas e.a. 2010, 57). Domein Masy verboste, het kasteel werd na de Tweede Wereldoorlog opgeblazen en de hoeve takelde af, maar de parkstructuren, de dreven, en vooral de waardevolle bomencollectie zijn nog behoorlijk intact aanwezig. De bomengroep van mammoetbomen (*Sequoiadendron giganteum*) met stamomtrekken tussen 3,50 en 5 meter op een aangeaard heuveltje, nog een groep met taxus, hulst en een stevige, vitale iep, de bijzondere bomen zoals de *Quercus x schochiana*, de reuzelevensboom (*Thuja plicata*), de tuin bij de serres, de houtkant rond de vroegere boomgaard, de toegangsdreef van zomereiken, enz. kunnen ondanks de verbossing nog duidelijk in het geheel worden onderscheiden. De moerasachtige depressies, waaronder de Grote Grasemer, die deel uitmaakten van de heide bij het begin van de aanleg bleven aanvankelijk open, maar zijn door verdroging geleidelijk mee verbost. Het zijn allemaal restanten van het park van rond de eeuwwisseling dat sindsdien niet meer heraangelegd is.

Sinds 1952 maakt het domein deel uit van het nabijgelegen militair schietveld van Helchteren, hoewel het er niet in werd geïntegreerd. Schietoefeningen vonden er nooit plaats. Wel diende het ondermeer als oefenterrein voor de civiele bescherming en vervult het nu nog altijd de rol van schermbos tegen inkijk op het achterliggende militaire domein. Daardoor is het de afgelopen 70 jaar nauwelijks betreden. Sinds 1999 beheert het agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid het domein in overleg met de eigenaar, het ministerie van Defensie.

Auteur: Verboven, Hilde

Datum: 2016

Titel Text: Domein Masy

Grafische documenten

Dreef in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Iep in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Detail van de serres in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Voormalige moestuin van het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bomengroep van sequoias. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

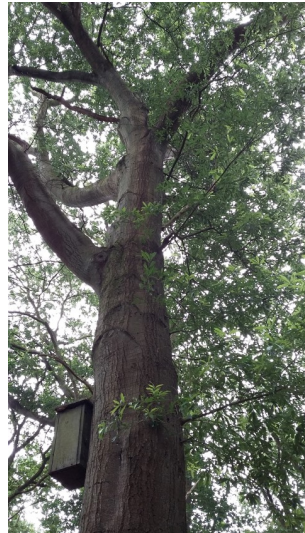
Funderingen van de serres in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Gracht voor de toevoer van de vijver. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Eikendreef in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Quercus x schochiana in het domein Masy (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

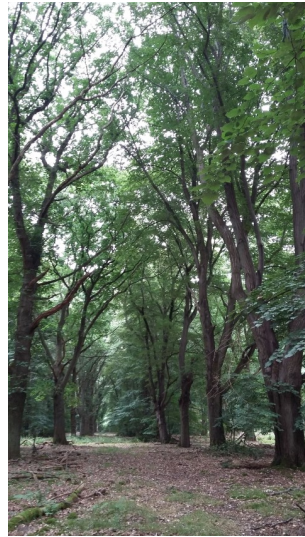

Schaapsweide in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

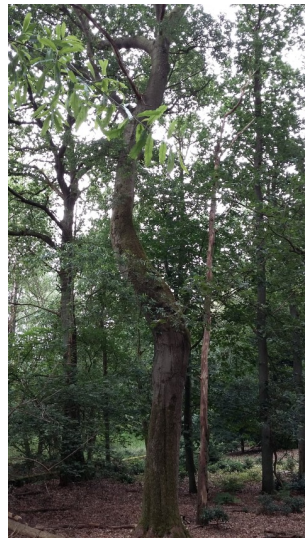

Restant van de paardenstallen in het domein Masy. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Dubbele toegangsdreef met alternerende aanplanting van linde en Amerikaanse eik. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Quercus x schochiana. (Verboven, Hilde, 22-07-2016, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

- GODDEERIS G. 1982: *Steenkool- en petroleumboringen in Limburg en de Antwerpse Kempen 1898-1940*, Beringen.
- THOMAS R. 1982: *Groeiend uit een ver verleden. De geschiedenis van Houthalen-Oost en omgeving*, Houthalen-Oost.
- THOMAS R. & BROEKMANS M. 2010: *Mysterieus Masy, het verhaal van een man en zijn domein*, s.l
- Bomeninventaris in de [databank Beltrees](#) [online] (geraadpleegd op 8 september 2016).
- Databank [monumentale bomen](#) [online](geraadpleegd op 8 september 2016).

Relaties

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Park Masy

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/14862>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135261>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/80538>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste helft 20ste eeuw

Typologie: dreven, houtkanten, private parken, tuin- en parkbeplantingen